

In Liefde Samen

**Beleidsplan van het Bisdom Paramaribo
2020 – 2024**

Paramaribo, januari 2020

Inhoudsopgave

Voorwoord

Deel I – De context van ons beleid

1. De wereld waarin wij leven
2. De kerk in de wereld
3. Ons bisdom in deze tijd

Deel II – Beleidsuitgangspunten

1. Revitalisatie van de parochies en het geloofsleven
 - 1.1 Kerugma: geloofsverdieping en catechese
 - 1.2 Liturgie
 - 1.3 Diaconie
 - 1.4 Gemeente-opbouw en stewardship
2. Binnenlandpastoraat
3. Versterking interne organisatie Bisdom
4. Herderlijke bediening
 - 4.1 Priesters en religieuzen uit het buitenland
 - 4.2 Bevordering van roepingen
 - 4.3 Vorming van geestelijken en religieuzen
5. Jongeren in de kerk
6. Onderwijs
7. Nieuwe wegen van kerk zijn in een digitale omgeving
8. Duurzame aandacht voor de schepping en de maatschappij
 - 8.1 Beleid t.a.v zorginstellingen en zorgverlenende organisaties of groepen
 - 8.2 Beleid t.a.v. de meest kwetsbaren in de samenleving
 - 8.3 Duurzame aandacht in ruimere zin
9. Oecumene en interreligieuze dialoog

Voorwoord

In Liefde Samen

Zusters en broeders,

Wij zijn een nieuw decennium begonnen. Een decennium, tien jaar, is een goede maat om ons leven, het leven van de kerk en de wereld te meten. De lijn die ik kan ontwarren is dat op het persoonlijk niveau de mens individualistischer en materialistischer is geworden. Ik merk op dat de kerk, die geroepen is de liefde van God zichtbaar te maken, niet langer in een uitgesproken en vanzelfsprekend christelijk milieu bestaat. Verder zie ik dat op wereldniveau landen steeds meer nationalistischer worden en het eigen belang boven het algemeen belang stellen.

Tegen deze achtergrond hebben we binnen ons bisdom nagedacht over de continuïteit van het gevoerd beleid en wat ons nieuw beleid moet zijn voor de komende vijf jaren. We zijn tot de conclusie gekomen dat alles wat wij doen in liefde samen gedaan moet worden. Dit is dan de kern van ons beleid: In liefde samen! Het woord liefde is door het veelvuldig gebruik en misbruik een hol woord geworden. Ik ontleed daarom veel inspiratie aan de eerste encycliek van Paus Benedictus de XVI: God is liefde. Daarin zegt hij:

“God is liefde: wie in de liefde woont, woont in God en God is met hem” (1 Joh. 4,16). Deze woorden uit de Eerste Brief van Johannes brengen op een eenmalige manier tot uitdrukking wat de kern is van het christelijk geloof, evenals van het christelijk godsbeeld en het daaruit voortvloeiende beeld van de mens en de weg die deze moet gaan. Daarnaast geeft Johannes ons in hetzelfde vers om zo te zeggen een soort formule van het christelijk bestaan: “Wij hebben de liefde leren kennen die God voor ons heeft, en wij geloven in haar” (vgl. 4,16).¹

Wij geloven in de Liefde

Zo kan de christen de fundamentele beslissing van zijn leven tot uitdrukking brengen. Christen zijn wordt niet in eerste instantie bepaald door een ethische beslissing of hoogstaand idee, doch door een ontmoeting met een gebeurtenis, met een Persoon, die ons

¹ Paus Benedictus XVI, Encycliek *Deus Caritas Est*, 2005; 1.

leven een nieuwe horizon en daarmee de beslissende richting geeft. In zijn evangelie heeft Johannes deze gebeurtenis als volgt omschreven: “Zozeer immers heeft God de wereld liefgehad, dat Hij zijn eniggeboren Zoon heeft gegeven, opdat al wie in Hem gelooft ... eeuwig leven zal hebben” (Joh. 3,16). Door de liefde centraal te stellen heeft het christelijk geloof overgenomen wat de kern van het geloof van Israël was, en tegelijkertijd deze kern een nieuwe diepte en breedte gegeven. De gelovige jood bidt immers iedere dag de woorden uit het boek Deuteronomium, waarvan hij weet dat daarin het middelpunt van zijn bestaan wordt samengevat: “Luister, Israël! De Heer is onze God, de Heer is de Enige. U zult de Heer uw God liefhebben met heel uw hart, met heel uw ziel en met al uw krachten” (6,4-5). Jezus heeft dit gebod van de liefde tot God samengevoegd met het gebod tot de naastenliefde uit het boek Leviticus: “U zult uw naaste liefhebben als uzelf” (19,18) en er één voorschrift van gemaakt (vgl. Mc. 12,29-31). Daar God ons het eerst heeft liefgehad (vgl. 1 Joh. 4,10) is de liefde niet langer slechts een ‘gebod’, maar antwoord op de gave van de liefde waarmee God ons tegemoet treedt.²

Misschien hebben wij in het verleden in de katholieke kerk teveel de nadruk gelegd op de wetten, plichten en de verantwoordelijkheden van de mens en te weinig op de onvoorwaardelijke liefde van God voor ons. Zo kon het gebeuren dat volwassen mensen nu zeggen: “Ik was verplicht vroeger iedere zondag naar de kerk te gaan en nu ik volwassen ben hoeft dat niet meer voor mij”. Naar de kerk gaan werd niet gezien als een uiting van onze liefde voor God maar als een zondagsplicht. Zo kon het gebeuren dat men van een aalmoes kon zeggen: “As cold as charity”, zo koud als liefdadigheid. De arme voelde geen liefde en verbondenheid in de hulp die we gaven. Zelfs echtgenoten spraken over het vervullen van hun huwelijksplicht.

We willen voor de komende tijd de liefde tot God en medemens weer centraal stellen. Alles wat wij in liefde samen doen zal uiteindelijk slagen. Natuurlijk moeten we daarbij heel concreet zijn. In ons beleid voor de komende jaren willen wij specifiek maar niet exclusief de aandacht richten op de gebieden die wij als fundamenteel achten voor de effectieve vervulling van de missionaire opdracht van de kerk en het gezamenlijk bouwen aan Gods koninkrijk in liefde.

Vanuit dit beleidsplan moeten er jaar- en actieplannen worden geformuleerd. Ik reken erop dat iedereen meteen aan de slag gaat om deze plannen te formuleren. Een bijzondere uitdaging zal zijn de geringe beschikbare menskracht en de gebrekkige financiële positie waarin wij verkeren. Ik kan u de verzekering geven dat de liefde ons

² Idem.

vindingrijk zal maken als wij niet in ons eentje maar gezamenlijk ons inzetten om Gods koninkrijk zichtbaar te maken.

Ik spreek de hoop uit dat de komende tien jaren ons in liefde samenbrengt!

+Karel Choennie
Bisschop van Paramaribo

Deel 1 – De context van ons beleid

Tweede Vaticaans Concilie

Op 25 januari 2019 was het precies 60 jaar geleden dat paus Johannes XXIII de aankondiging deed van een nieuw oecumenisch concilie, welke sindsdien bekend is geworden als het Tweede Vaticaans Concilie. Na bijna zeven jaren van vergaderen, delibereren, debatteren en besluiten, werd het concilie gesloten op 8 december 1965, met een omvangrijk resultaat van constituties, decreten en verklaringen, die de kerk en haar gezicht, haar handelen en haar aanwezigheid in de wereld een heel nieuwe koers hebben gegeven. Het concilie heeft zeker ook een weerslag gehad op onze kerk hier in Suriname, die bij het begin van het concilie amper zes maanden daarvoor was verheven tot zelfstandige bisdom.

Zelfstandig Bisdom Paramaribo

Nu, 54 jaren later, willen wij dankbaar en oprecht terugblikken op deze 54 jaren en het ons moedig toeëigenen als ons collectief verleden. Dit stelt ons in staat om het heden vastberaden en enthousiast als ons vertrekpunt te beschouwen voor de toekomst, die wij samen met hoop en vertrouwen zullen invullen, wanneer wij voortgaan met de beantwoording van de opdracht die Jezus Christus ons heeft gegeven: “Ga, en maak alle volkeren tot leerling; doop hen in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest, en leer hun alles onderhouden wat ik jullie geboden heb” (Mt. 28,19-20a). De hoop en het vertrouwen waarmee wij dit doen ontspringen aan de belofte die Jezus zelf ons doet bij die opdracht: “Weet wel, ik ben met jullie, alle dagen, tot aan de voleinding van de wereld” (28,19b).

Werken aan Gods koninkrijk

Deze woorden van Christus bieden ons een zekerheid, die de kerk al meer dan “tweeduizend jaar heeft begeleid. We dienen [daarom] er een vernieuwd elan voor ons christelijk leven uit te putten en er zelfs een inspirerende kracht van te maken voor ons verder op weg zijn.”³ Verder op weg om tezamen in liefde te bouwen aan Gods koninkrijk hier op aarde. Dit koninkrijk staat niet los en gescheiden van de wereld waarin wij leven. Integendeel: het is precies temidden en als onderdeel van deze wereld, met al haar hoop en angsten, al haar vreugde en somberheid, al haar deugden en zonden, dat wij als

³ Paus Johannes Paulus II, Apostolische brief *Novo Millennio Ineunte*, 6 januari 2001; 29.

gelovigen ons diep bewust zijn van Christus' onmiskenbare aanwezigheid en daarin volharden om te blijven bouwen aan zijn koninkrijk. Immers: het is een wereld die God zelf aan het begin der tijden heeft geschapen en waarin Hij zelf onder ons heeft gewoond, in zijn Zoon Jezus Christus. Wij treden daarom moedig in het voetspoor van de apostelen en de talloze christenen vóór ons, die tot het uiterste zijn gegaan, om te bouwen aan het koninkrijk Gods in deze wereld.

1. De wereld waarin wij leven

In liefde samen

Het bouwen aan Gods koninkrijk is een missie die wij – bisschop, priesters, diakens, religieuzen en leken⁴ – in liefde tezamen doen. Elke opdracht, zij het in de kerk of elders, die tezamen uitgevoerd wordt, dient geleid te worden door een programma, waarin helder geformuleerd is welke de doelen zijn die wij nastreven, hoe de taken zijn verdeeld en langs welke wegen of sporen de uitvoering zal plaatsvinden. Hiertoe hebben wij voor ons bisdom een beleidsplan opgesteld voor de komende vijf jaren en welke uitgaat van het vorig beleidsplan. Daarmee bevestigen wij de continuïteit en de traditie van ons gezamenlijk verder op weg gaan als rooms-katholieke geloofsgemeenschap, in een wereld die aldoor aan het veranderen is en steeds nieuwe uitdagingen op ons pad legt.

Millenniumdoelen

Sinds het vorig beleidsplan van 2006-2010 is er in onze wereld heel wat veranderd, met zowel positieve als negatieve ontwikkelingen. In het vorig beleidsplan werd melding gemaakt van de millennium ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties, die in het jaar 2000 waren geformuleerd. De hoop was dat deze doelen niet slechts als een mooi voornemen zouden blijven, maar ook daadwerkelijk verwezenlijkt zouden worden. Volgens het VN-rapport van 2015⁵ zijn inderdaad de meeste van de doelen min of meer wel behaald: het aantal mensen dat leeft in extreme armoede is met de helft verminderd, evenzo het aantal mensen in ontwikkelingslanden dat ondervoed is. Ook voor de andere zes doelen – universeel basisonderwijs, gendergelijkheid, kindersterfte, gezondheid van

⁴ De term 'leken' wordt hier in strikt kerkelijke context gebruikt, nl. voor het maken van een onderscheid tussen sacramenteel gewijde en niet-gewijde personen. Het heeft volstrekt geen betrekking op de mate van deskundigheid en ervaring van de persoon, waarvoor de term doorgaans gehanteerd wordt.

⁵ Verenigde Naties, *The Millennium Development Goals Report 2015*, New York, 2015 (www.undp.org/content/undp/en/home/librarypage/mdg/the-millennium-development-goals-report-2015.html).

moeders, terugdringen van HIV/AIDS en andere ziekten, milieubescherming en mondiale partnerschappen voor ontwikkelingen – zijn de resultaten bevredigend.

Ontwikkelingen in ICT

Deze positieve ontwikkelingen in onze wereld bieden ons hoop, vooral omdat zij getuigen van oprechte inspanningen tot samenwerken op mondiaal niveau. Dit samenwerken wordt bijzonder gestimuleerd door de steeds voortschrijdende ontwikkelingen op het gebied van de informatie- en communicatietechnologie. Dagelijks en meestal ook onmiddellijk delen mensen van overal in de wereld in elkaars leven en is men heel nauw getuige van het leven van de ander, ook als die geografisch ver van elkaar verwijderd zijn. Helaas heeft het kwaad ook hierin een weg gevonden om een instrument dat mensen dichterbij elkaar kan brengen, te maken tot een sluw wapen om menselijke relaties kapot te maken. In het bijzonder de sociale media worden tegenwoordig gehanteerd als platforms voor het zaaien van haat, grofheid en gebrek aan respect voor de waardigheid van de mens. Deze kwaadwillige manier waarop de communicatietechnologie wordt gebruikt verbreekt niet alleen de sociale cohesie in een samenleving, maar vergroot steeds meer de kloof en onverdraagzaamheid tussen groepen die van elkaar verschillen.

Het ecologisch vraagstuk

De bezorgdheid omtrent de ecologische toestand van de wereld, de wijze waarop de mens met het milieu omgaat en de ernstige, soms catastrofale gevolgen van klimaatverandering is sinds de formulering van de millenniumdoelen niet minder geworden. Integendeel – en dat mag ook gezien worden als een positieve ontwikkeling – wordt die bezorgdheid door steeds meer mensen, in het bijzonder de jongere generatie, wereldwijd gedeeld. Hoewel wij nog lang niet kunnen zeggen dat het tij zich aan het keren is, zien wij wel steeds meer organisaties, nationaal en internationaal, bedrijven, groepen en zelfs individuele personen, die zich inzetten om op te komen voor de bescherming en verdediging van de schepping. Zij laten zich daarbij niet intimideren door politieke en economische machten en hun leiders, die zich vaak niet storen aan de noodkreet van klimaatverandering. Dit geldt in het bijzonder voor de kerk, die reeds decennialang de mensheid oproept tot respect voor de schepping en bescherming van de aarde.⁶ Deze oproep begon in feite reeds met de

⁶ Meerdere pausen, o.a. Johannes XXIII, Paulus VI en Benedictus XVI, hebben middels diverse documenten en toespraken bij tal van gelegenheden gewaarschuwd voor de destructieve manier waarop de mens

heilige Franciscus, die niet simpelweg een bijzondere liefde had voor de natuur, maar die de aarde en haar wateren, de elementen, de dieren en de planten beschouwde als zijn broeders en zusters. Met de naam van deze heilige heeft de huidige paus de kerk op krachtige wijze meegenomen in de strijd voor het behoud van de aarde, eerst met zijn encycliek *Laudato si'* en daarna met de Synode van de Amazone, die de noodkreet luid heeft doen weerklinken.

Migratie

In recente tijden zien wij een toename in de stroom van mensen, die vanwege armoede, verdrukking of geweld gedwongen worden hun eigen gebieden te verlaten, om als vluchtelingen of immigranten elders een beter bestaan te zoeken. Helaas worden deze mensen steeds minder gastvrij ontvangen in de landen waar zij naar toe vluchten, en is er zelfs een vijandige houding jegens hen aan het groeien. De ellende die bijvoorbeeld vluchtelingen ondervinden wanneer zij pogen asiel aan te vragen bij de landen waar zij hun heil hopen te vinden, is daar een sprekend voorbeeld van. De grove onmenselijkheid van de dwang tot vluchten wordt enkel verergerd door de onbarmhartigheid die zij ervaren bij degenen op wiens hulp zij hadden gerekend.

Een andere vorm van migratie, waar vooral de armere landen nadeel van ondervinden, is de migratie van intellectuelen naar de rijkere landen, op zoek naar een betere benutting van hun kennis, welke in feite dringend nodig is voor de ontwikkeling van de landen waar zij vandaan komen. De welvaart in de rijkere landen neemt hierdoor niet alleen in materiële zin toe, maar ook qua intellectueel kader. De toename in migratie zorgt op lange termijn ook voor een verandering van de bevolkingssamenstelling, die op zich nieuwe uitdagingen met zich meebrengt, ook voor het evangelisatiewerk van de kerk.

2. De kerk in de wereld

Kerk als veldhospitaal

Sedert ons vorig beleidsplan is er een nieuwe paus aangetreden, die zich vooral sterk maakt voor de zwakken en onderdrukten van de wereld. Hij is zeer begaan met het lot van vluchtelingen en immigranten, maar ook met volken die historisch gezien steeds

omgaat met de schepping en de fatale gevolgen daarvan. Ook de Antilliaanse Bisschoppenconferentie heeft in 2005 zijn bezorgdheid geuit over de desastreuze gevolgen van klimaatverandering door toedoen van de mens, in het bijzonder voor het Caribisch gebied; dit is verwoord in het document *Caring for the earth: our responsibility* (april 2005).

hebben geleden onder verdrukking en uitbuiting, zoals de Inheemse volken in Zuid-Amerika. Met het beeld van de kerk als veldhospitaal, wil hij de missie van de kerk vooral richten naar de plaatsen waar de liefde en barmhartigheid van de Vader het hardst nodig is. Herhaaldelijk spoort hij de kerkelijke hiërarchie aan om zich te begeven onder de kudde waarvoor zij als herder zijn aangesteld. De paus benadrukt dat priesters het volk moeten laten weten dat de deuren van de kerk en van Gods barmhartigheid altijd voor hen open staan, vooral de volken die veraf gelegen wonen, vaak in moeilijk toegankelijke gebieden. Maar meer nog: wij moeten niet wachten op de mensen om naar ons toe te komen, maar zoals de herder die erop uitgaat om de verloren schapen op te sporen, zo moeten wij erop uitgaan en de mensen ontmoeten daar waar ze zich bevinden, in de omstandigheden van hun leven.

Laudato si': duurzame ontwikkeling

Tot de zwakken en verdrukten der aarde rekt paus Franciscus ook de rest van de schepping, die weerloos staat tegenover de oprukkende industriële ontwikkelingen van de mens. Met zijn encycliek Laudato si heeft hij de kerk op de voorgrond geplaatst in de strijd voor de bescherming en het behoud van de aarde. Deze encycliek is op vele plaatsen in de wereld enthousiast ontvangen en gaf de vele initiatieven, die er al waren voor de bescherming van de natuur een sterke stimulans om door te gaan. De paus ziet graag dat wij als kerk het voortouw nemen in de strijd tegen vervuiling van rivieren en zeeën, tegen grootschalige ontbossing, en voor duurzame ontwikkeling waar niet slechts enkelen profijt van hebben. Als kerk kunnen wij het voorbeeld geven door ernstig na te gaan hoe wij onze CO²-voetafdruk kunnen verminderen.

Seksueel misbruik

De laatste decennia werd de kerk ook geconfronteerd met de pijnlijke schandalen van seksueel misbruik, die op vele plaatsen hebben geleid tot een ernstige terugval in leden. Dit moeilijke hoofdstuk is nog lang niet afgesloten, maar de moeilijke lessen zijn geleerd en de kerk is inmiddels in een stadium beland waarbij niet langer voorbijgegaan wordt aan de slachtoffers en hun leed, en er ook strenge maatregelen zijn doorgevoerd om deze ernstige misdaden in de toekomst te voorkomen. De schade die deze schandalen de kerk hebben toegebracht is enorm en het zal enkele generaties duren voordat deze wonden geheeld zullen zijn. Echter wordt door kwaadwilligen buiten de kerk deze pijnlijke affaire gebruikt om de vervolging van de kerk van Christus te intensiveren.

Het valt niet te ontkennen dat de bewegingen in de wereld gericht op het terugdringen, of misschien zelfs helemaal teniet doen van het gezag van de kerk steeds sterker worden. Tegelijkertijd zijn er ook in de kerk zelf bewegingen, vooral vanuit controversiële ultraconservatieve kringen, die de kerk in het bijzonder de paus van binnen uit vervolgen. Tenslotte zijn wij nog altijd getuigen van concrete vervolgingen van christenen op vele plaatsen in de wereld, waar er niet geschroomd wordt om met fysiek geweld christenen aan te vallen en zelfs te doden. Deze vervolgingen zijn echter niet nieuw voor de kerk, en ondanks de wreedheid en meedogenloosheid van de vervolgers, is de kerk blijven bestaan en zelfs sterker geworden. Het bloed van de vele christelijke martelaren uit onze kerkgeschiedenis mag voor ons een bron van hoop en bemoediging zijn dat Gods heilige Geest zijn kerk blijft leiden en nimmer zal overlaten aan de kwade machten die haar aanvallen.

Kwantitatieve en kwalitatieve groei van de kerk

Tegenover deze sombere zijde staat echter wel een kerk, die op verschillende plaatsen in de wereld een groei meemaakt, niet zozeer in cijfers, maar vooral in het missionair besef onder de gelovigen. In vele landen is het juist de katholieke geloofsgemeenschap die het opneemt voor armen en verdrukten, die te hulp springt wanneer mensen getroffen worden door rampspoed, die de blijde boodschap van bevrijding brengt voor mensen die gevangen zitten in een spiraal van geweld en uitbuiting door oorlogen, mensenhandel, slavenarbeid, etc. Het zijn veelal de katholieke instellingen die opkomen voor en opvang bieden aan mensen die aan de rand van de samenleving zijn beland of die door de samenleving vergeten worden: dak- en thuislozen, mensen met gebreken, senioren burgers, verslaafden, ouderloze kinderen, etc. Deze inzet beperkt zich niet tot een enkele plek door een bepaalde groep, maar de hulp gaat heel vaak over grenzen heen, gemotiveerd door de universele verbondenheid als kerk. Het mag best gezegd worden: zonder de kerk was de wereld er slechter van af.

3. Ons bisdom in deze tijd

Context aantreden nieuwe bisschop

In 2016 mochten wij ons verheugen op de komst van een nieuwe bisschop, de tweede van eigen bodem, die de kerk in Suriname naar een nieuwe toekomst mag leiden. Met zijn wapenspreuk 'bemin God en je naaste' heeft hij de toon gezet waarop wij verder gaan met de opbouw van Gods koninkrijk in ons deel van de wereld. Maar ook in

eigen land bevindt de kerk zich te midden van vele uitdagingen, zowel goede als verwerpelijke. Onze huidige bisschop begon zijn ambtsperiode te midden van een tijd van financieel-economische neergang in het land. Wat in feite in eerste instantie geweten werd aan mondiale factoren, blijkt echter meer het resultaat te zijn van onevenwichtig beleid met verkeerde beleidskeuzen, onverantwoorde besteding van schaarse middelen, maar ook een explosieve toename in de omvang van corruptie in alle gelederen van de Overheid en de samenleving.

Gevolgen van de negatieve context

De gevolgen van dit beleid zijn thans acuut geworden: de sterke achteruitgang in de gezondheidszorg met steeds minder zekerheid van goede medische behandeling vanwege tekorten aan medische benodigdheden. Ook is geconstateerd een negatieve trend in het onderwijs, met zorgwekkende slagingspercentages en ook een afname in het besef van het belang van goed onderwijs bij jongeren. Dit leidt op zijn beurt tot een zoektocht naar alternatieve manieren om een inkomen te hebben, welke niet altijd eerlijke manieren zijn. Deze trend wordt versterkt door een afbraak van waarden- en normenbesef, met in zijn kielzog bandeloosheid, wetteloosheid en een verruwende criminaliteit.

Trouw aan de missie

In deze context blijft onze geloofsgemeenschap trouw aan haar missie in de samenleving: zuurdesem te zijn, tezamen met andere mensen en groepen van goede wil.⁷ Daarvan zijn er nog voldoende tekenen in ons land: bedrijven en organisaties die aandacht hebben voor de noden van burgers en daarin ook verlichting proberen te brengen met diverse acties en programma's. Hoewel de prestaties van scholen ons zorgen baren, zijn er daartussen toch ook schoolleiders en leerkrachten, die zich niet uit het veld laten slaan door negatieve ontwikkelingen, maar zich dagelijks weer inzetten en op creatieve wijze goed onderwijs bieden aan onze kinderen. Bedrijven die, ondanks de verontrustende economische voorspellingen, toch durven investeren en zo de samenleving tot voorbeeld strekken om het niet op te geven. De veerkracht die hiermee getoond wordt is kenmerkend voor heel onze samenleving.

⁷ Mgr Karel Choennie, *Speerpunten voor beleid 2017*, december 2017.

Gelovig volk

Als kerk verkeren wij in de gelukkige omstandigheid dat wij een samenleving hebben met nog een relatief grote mate van religiositeit onder de bevolking. Ontkerkelijking en secularisatie vormen vooralsnog geen ernstige bron van bezorgdheid. Integendeel: bij een groeiend gebrek in de samenleving aan vertrouwen in overheidsinstellingen, groeit tegelijkertijd het vertrouwen in de kerk. In de moeilijke omstandigheden waarin het land verkeert, zonder enige concrete tekenen van verbetering, staat de kerk als een baken van hoop voor zij die wanhopen, als een oase van rust voor zij die ongerust raken, als een rots van vertrouwen voor hen die een houvast zoeken in een uitzichtloze situatie. Onze aandacht wordt hier meer dan ooit gevraagd voor het zorgwekkend aantal mensen – vooral jongeren – die zelfdoding als enige uitweg zien. Volgens cijfers van Unicef⁸ bevindt onze samenleving zich thans in de categorie van hoogste aantal suïcidegevallen per capita. Zorgwekkender is het aantal pogingen tot zelfdoding, dat vele malen hoger ligt. Dit is de missie van de kerk bij uitstek, de manier waarop invulling wordt gegeven aan het mandaat van Christus aan ons: “Ga en verkondig de Blijde Boodschap.” Ons beleid voor de komende jaren zal dan vooral erop gericht zijn om die taak steeds beter te vervullen, niet alleen binnen onze eigen geloofsgemeenschap maar bovenal in de wijdere samenleving waartoe wij gedreven worden door het Evangelie.

Missie tot evangeliseren

De laatste volkstelling heeft de katholieke kerk in ons land neergezet als de grootste christelijke denominatie. Dit gegeven mag ons trots maken, maar niet om te pronken of om ons superieur op te stellen tegenover anderen, maar eerder een trots vanwege de keuze die God voor ons heeft gemaakt, als Zijn volk dat op Zijn missie in de wereld aanwezig is. De keuze van God voor ons is een genade, maar legt op ons ook de verplichting om te volharden in de missie van de kerk en het werk van evangelisatie verder te brengen, vooral daar waar God als afwezig wordt ervaren, waar Hij niet herkend wordt, of waar Hij bewust wordt afgewezen. Onze missie tot evangeliseren is daar het meest urgent! De ontmoeting met Christus die bevrijdt mogen wij onze broeders en zusters in nood niet onthouden. Zoals paus Franciscus zegt: “De Kerk is geroepen altijd het open huis van de Vader te zijn. Een van de concrete tekenen van dit open zijn is overal kerken met een open deur te hebben. Zodat, als iemand een ingeving van de Geest wil volgen en nadert op zoek naar God, niet oploopt tegen de kilte van een gesloten deur. Maar er zijn nog andere deuren

⁸ Suriname staat thans op vijfde plaats van de wereldranglijst voor wat betreft het aantal gevallen van suïcide per capita.

die ook niet gesloten mogen worden. Allen kunnen op de een of andere wijze deelnemen aan het kerkelijke leven, allen kunnen deel uitmaken van de gemeenschap en ook de deuren van de sacramenten zouden om welke reden dan ook niet gesloten mogen worden. Dit geldt vooral, wanneer het het Sacrament betreft dat 'de deur' is, het Doopsel. Hoewel de Eucharistie de volheid van het sacramentele leven is, is zij geen prijs voor de volmaakten, maar een royaal geneesmiddel en een voedsel voor de zwakken. Deze overtuigingen hebben ook pastorale gevolgen die wij geroepen zijn bezonnen en moedig in overweging te nemen. Vaak gedragen wij ons als controleurs van de genade en niet als helpers. Maar de Kerk is geen douane, zij is het Vaderhuis waar plaats is voor ieder met zijn zwaar leven."⁹

Ontkerkelijking en catechese

Hoewel ontkerkelijking en secularisatie in ons land misschien niet zo ernstig zijn als in Europa, vindt wel een gestadige toename in ontkerkelijking plaats vooral onder de jeugd. De oorzaken daarvan zijn wellicht anders dan in Europa, maar aandacht hiervoor is wel geboden. Ook is het zo dat veel mensen die de kerk bezoeken onvoldoende of helemaal niet gecatechiseerd zijn, en niet zo katholiek zijn in hun denken en doen; men houdt er – veelal vanwege opportunistische redenen – allerlei ideeën op na die soms haaks staan op de leer van het christelijk geloof. Dat is ook een vorm van secularisatie (supermarktreligie). Daarom zijn juist vorming en catechese heel erg noodzakelijk en deze noodzaak maakt dat de sacramenten niet (meer) zomaar ontvangen kunnen worden. De eis voor een langere en ernstige catechese betekent niet de toegang tot de sacramenten afsluiten. Integendeel, het is de toegang tot een echte toegang of deur maken omdat je van de ene realiteit in een andere, nieuwe realiteit overstapt. Daarom is die deur niet zomaar een doekje dat men even opzij schuift maar een deur die ontsloten moet worden om de nieuwe ruimte des te intenser te kunnen beleven.

Met dit beeld van de kerk en van onze missie, willen wij het beleid van ons bisdom voor de komende jaren vastleggen en ten uitvoer brengen.

⁹ Paus Franciscus, Postsynodale Apostolische Exhortatie *Evangelii Gaudium*, 24 november 2013; 47.

Deel 2 – Beleidsuitgangspunten

Verkondiging, liturgie en diaconie

“Het wezen van de Kerk drukt zich uit in een drievoudige opdracht: verkondiging van het Woord van God (kerugma), viering van de sacramenten (leiturgia) en het dienstwerk van de liefde (diakonia). Het zijn opgaven die elkaar wederzijds veronderstellen en die niet van elkaar los te maken zijn. De dienst van de liefde is voor de Kerk niet een soort welzijnswerk dat men ook aan anderen zou kunnen overlaten, maar hoort tot haar wezen en is een onmisbare uitdrukking van haar wezen.”¹⁰ Deze drievoudige opdracht is al eeuwenlang een vast gegeven steunend op de schrift en de traditie. In de loop der tijden is er aan dit drieluik een vierde opdracht toegevoegd, die wel verondersteld wordt in de drie bestaande opdrachten, maar toch apart genoemd kan worden, namelijk de kerkopbouw. Hierbij denken wij dan aan de noodzaak van gemeenschapsopbouw door zich broeder en zuster van elkaar te weten en er ook naar te leven waartoe ook de praktische en financiële kant van kerk-zijn behoren, want die zijn nu eenmaal noodzakelijk voor het functioneren van de kerkorganisatie. Kerk zijn is niet enkel spiritueel werk maar ook ‘het tijdelijke,’ de zorg om het materiële en financiële aspect en de sociale, administratieve en structurele organisatie vormen een vast onderdeel van het kerk zijn van de Heer.

Opdracht van Christus vervullen

Al hetgeen wij ondernemen als Bisdom om de opdracht van Christus te vervullen kunnen wij plaatsen onder deze driedeling: “Ga, en maak alle volkeren tot leerling (kerugma); doop hen in de naam van de Vader, de Zoon en de heilige Geest (leiturgia), en leer hun alles onderhouden wat ik jullie geboden heb (diakonia).” Deze eeuwenoude uitdrukking van het wezen van de kerk heeft nimmer aan relevantie verloren en zal altijd de wijze blijven waarop wij actief kerk zijn in de samenleving en de wereld. Deze drievoudige onderscheiding is echter geen opsplitsing van de opdracht. Integendeel: het wil juist benadrukken dat het uiteindelijk gaat om één, enkele opdracht waarvan wij als opvolgers van de apostelen getuigen.

¹⁰ Paus Benedictus XVI, Encycliek *Deus Caritas Est*, 25 dec. 2005; 25.

Beleidsuitgangspunten

Sinds de verheffing van onze kerk in Suriname tot zelfstandig Bisdom Paramaribo in 1958, hebben wij getracht zo goed als mogelijk invulling te geven aan deze drievoudige opdracht en daarvoor het pastoraat zodanig georganiseerd dat de diverse taken, die voortvloeien uit deze opdracht, efficiënt en effectief konden worden vervuld door zowel de geestelijken, religieuzen en alle andere gelovigen, onder leiding van de lokale bisschop. Verschillende tijden, elk met hun eigen uitdagingen, vroegen steeds om aanpassing van de wijze waarop wij als bisdom te werk gingen, en zo zijn wij aldoor op creatieve wijze bezig geweest om het bouwen van het koninkrijk gestalte te geven. Hoewel wij als bisdom een relatief korte geschiedenis hebben van iets meer dan zestig jaar, is het desalniettemin een kleurrijke en bewogen geschiedenis, waarin vele priesters en religieuzen, voornamelijk uit het buitenland, maar ook uit eigen land, een rol hebben gespeeld en de kerkorganisatie die wij vandaag bezitten is mede dankzij de ijver en toewijding van al die mensen. Wij treden in hun voetspoor wanneer wij dit werk voortzetten en daarbij nagaan waar en op welke manieren wij ons pastoraat moeten aanpassen aan de eigentijdse uitdagingen en behoeften.

In ons beleid voor de komende jaren willen wij specifiek maar niet exclusief de aandacht richten op de gebieden die wij als fundamenteel achten voor de effectieve vervulling van de missionaire opdracht van de kerk en het gezamenlijk bouwen aan Gods koninkrijk in liefde. Dit brengt ons tot de navolgende uitgangspunten voor het beleid:

1. revitalisatie van de parochies en het geloofsleven
2. optimalisering van het binnenlandpastoraat
3. versterking van de interne organisatie en financiële positie
4. versterking van de herderlijke bediening
5. aandacht voor jongeren in de kerk
6. verbetering van ons onderwijs
7. nieuwe wegen van kerk zijn in een digitale omgeving
8. duurzame aandacht voor de schepping en de maatschappij
9. oecumene en dialoog met andersgelovigen.

Uitgangspunt: in liefde samen

Deze uitgangspunten vormen het raamwerk voor de formulering en de opzet van al onze pastorale activiteiten waarmee wij onze missionaire opdracht willen uitvoeren. Dit doen wij als kerk, als gemeenschap van gelovigen die in en door liefde samen werkt aan de opbouw van Gods koninkrijk. Hierin onderscheiden wij ons van

andere organisaties of bedrijven, die hun ontwikkelingsplannen ten uitvoer brengen. Derhalve is het belangrijk te benadrukken dat wij zowel bij de formulering als de uitvoering van onze plannen de spiritualiteit van stewardship als grondhouding hebben, welke geleid en aangedreven wordt door een actief besef van de drie principes (de drie C's) die de grondhouding bepalen: collaboration, communion en commitment.¹¹ De voorwaarden van stewardship en de 3 C's zullen als vereisten moeten gelden bij alle projecten en plannen die wij zullen uitwerken en uitvoeren. Wij zullen ons steeds moeten afvragen: wordt het stewardshipbesef van de gelovigen bevorderd; is er samenwerking gezocht met andere afdelingen of bisdomorganisaties die deel kunnen zijn van het project/plan of daar baat bij kunnen hebben; wordt het gemeenschapsleven en de onderlinge samenwerking tussen bisdom en parochies en parochies onderling gediend?

Pastoraal Centrum

Het Pastoraal Centrum – voorheen de Dienst voor Geloof, Cultuur & Communicatie – is een van de meest cruciale werkmiddelen van het bisdom als het gaat om de ondersteuning en begeleiding van de vele pastorale werken, voornamelijk in de parochies, zoals: geloofsverdieping, catechese, liturgie, en het jeugdwerk. Evenals de andere afdelingen in het bisdom staat ook dit centrum voor de uitdaging van verdere vergroting van haar professionalisme, verhoging van de efficiëntie en ook de doeltreffendheid van haar diensten. De vereisten die daaruit voortvloeien zullen ook in de komende jaren beleidsmatig worden aangepakt, zoals:

- het bemensen van het Pastoraal Centrum met adequaat en competent personeel;
- het voorzien in voldoende ondersteunende hulpmiddelen voor een efficiënte en effectieve dienstverlening;
- uitbreiding/verbetering van trainingsfaciliteiten, zowel qua infrastructuur (ruimtes met bijbehorende hulpmiddelen), als qua kader dat de trainingen zal verzorgen;
- het treffen van concrete voorzieningen waardoor het centrum een distributiefunctie kan krijgen en adequaat kan voorzien in de behoefte van de geloofsgemeenschap aan religieuze, liturgische en pastorale artikelen en lectuur.

¹¹ Vrij vertaald: doelgerichte samenwerking van en door alle betrokkenen, vanuit een diep besef van gemeenschap en verbondenheid, en niet vrijblijvend maar trouw toegewijd zijn aan de afgesproken taken en verantwoordelijkheden.

Revitalisatie parochies

In het beleid van het pastoraal centrum zal de komende jaren prioriteit gegeven worden aan de revitalisatie van het parochie- en geloofsleven. Met een vernieuwd dienstenaanbod op het gebied van zowel geloofsverdieping als liturgie zal getracht worden het leven in de parochies en andere kerkgemeenschappen steeds meer te animeren. Onze parochies moeten waarachtig hartelijke gemeenschappen kunnen zijn, die een warme uitnodiging uitstralen naar velen, ook naar hen die Christus nog niet ontmoet hebben.

1. Revitalisatie van de parochies en het geloofsleven

Discipelschap

In de speerpunten voor het beleid, waar wij bij het aantreden van de huidige bisschop van zijn uitgegaan, hadden wij reeds gesteld dat wij ons “diepgaand moeten blijven bezinnen op onze rol in de samenleving en welke betekenis wij hebben voor personen en groepen van verschillende etnische, maatschappelijke en economische achtergronden.”¹² Onze parochies zijn de *loci communis*, oftewel de primaire gemeenplaatsen waar deze (her)bezinning dient plaats te vinden. Dit vraagt daarom dat onze parochies en kerkgemeenschappen dynamische en inspirerende gemeenschappen van mensen zijn, waar elk lid zich diep bewust is van zijn/haar missionair discipelschap. Dit besef komt niet zomaar tot stand, maar vraagt om voortdurende aandacht voor de verdieping in het geloof en het aankweken van *ownership* van de kerk onder de gelovigen.

1.1 Kerugma: geloofsverdieping en catechese

“De Kerk heeft de goddelijke geschriften steeds zo vereerd als ook het Lichaam van de Heer zelf. Want zij neemt, vooral in de heilige liturgie, voortdurend van de tafel van het Woord van God en van het Lichaam van Christus het brood des levens en biedt dit aan de gelovigen aan. Deze geschriften, door God geïnspireerd en eens voor al opgetekend, delen het Woord van God zelf onveranderlijk mee en doen in de woorden van de profeten en apostelen de stem van de Heilige Geest weerklinken. Daarom aanvaardt de Kerk, zoals zij steeds heeft gedaan, deze geschriften samen met de heilige overlevering als haar hoogste geloofsregel.”¹³

¹² Mgr Karel Choennie, *Speerpunten voor het beleid 2017*; dec. 2017.

¹³ Tweede Vaticaans Concilie, Dogmatische constitutie over de goddelijke openbaring, *Dei Verbum*; 18 nov. 1965; nr. 21.

Samen de Bijbel lezen

Gods Woord is voor iedereen; het heeft voor elk een boodschap en kan mensen rechtstreeks aanspreken. Daarom vervult de Heilige Schrift een centrale plek in ons beleid voor de komende jaren: het **samen** lezen en bestuderen van de Bijbel zal meer dan ooit aandacht krijgen en ook gestimuleerd en begeleid worden. In feite zal het besef van Gods Woord als bron en ankerpunt voor heel ons geloofsleven en het leven van de kerk in alle geledingen van het bisdom moeten doordringen en dat de noodzaak wordt erkend dat er regelmatig ruimte en tijd gecreëerd wordt voor het lezen van en bezinnen met de Bijbel.¹⁴

Bijbel en Traditie

Zoals benadrukt door het Tweede Vaticaans Concilie geldt de heilige overlevering (Traditie) van de Kerk, tezamen met Gods Woord, als hoogste geloofsregel. Het lezen en bestuderen van de Bijbel zal daarom, zoveel als mogelijk, moeten samen gaan met een verdieping in de kennis van de traditie van de Kerk. In ons beleid voor de komende tijd zal derhalve bijzondere aandacht geschonken moeten worden aan de geloofsverdieping, waaronder verstaan wordt: het versterken en waarborgen van de katholieke identiteit en de katholieke traditie; aanwakkeren van het missionair besef en elan onder de gelovigen; bevorderen van de *missio ad gentes* en de evangelisatie, vooral in de gebieden waar de kerk nog afwezig is; vernieuwing van het catechesemateriaal.

Initiatiecatechese

De catechese is cruciaal in de (op)voeding van de geloofsgemeenschap in het geloof. Grotere betrokkenheid van de gelovigen in het kerkelijk leven komt voort uit een dieper besef en vergrote kennis van het katholiek geloof in al haar facetten. Hierin vervult de catechese – wat niet slechts een vermeerdering van de intellectuele kennis betekent, maar die resulteert in welgevormde en bewogen spiritualiteit en een groeiende liefde voor het geloof – een essentiële rol. De primaire locus van de catechese is nog altijd de verkondiging en uitleg van het Woord in de eucharistieviering. Daarnaast zijn er vele andere momenten waarop gelovigen

¹⁴ *“Het is de taak van de bisschoppen, ‘bij wie de apostolische leer is,’ de hun toevertrouwde gelovigen op geëigende wijze tot een goed gebruik van de goddelijke boeken te brengen, vooral van het Nieuwe Testament en op de eerste plaats van de evangeliën. En wel door vertalingen van de heilige teksten, voorzien van de noodzakelijke en werkelijk voldoende verklaringen, opdat de kinderen van de Kerk veilig en met nut omgaan met de heilige geschriften en van hun geest doordrongen worden” (Dei Verbum, nr. 25).*

samenkomen om te worden onderricht in het geloof. Heel specifieke catechesemomenten zijn de school- en parochiecatechese voor kinderen in het basis- en MULO-onderwijs. Het is geen geheim dat deze vormen van catechese dringend verbetering en vernieuwing behoeven. Een gedegen aansturing en begeleiding van het catecheseprogramma zowel op onze scholen als in de parochies, evenals de ontwikkeling van adequaat materiaal zijn hierbij onontbeerlijk. Daarnaast wordt het succes van deze programma's voor een groot deel bepaald door een goed samenspel tussen catecheet, leerkracht, catecheseleid(st)er en pastoor! Ook moet het besef gaan groeien dat ons catecheseproject niet langer voorbij kan gaan aan de steeds voortschrijdende ontwikkelingen in de communicatietechnologie, die vooral onze jeugd in de ban heeft. De aanwezigheid van de kerk in de cyberwereld is geen vrijblijvende optie, maar dringend vereist om zowel met onze verkondigingstaak op effectieve wijze grote groepen te bereiken evenals een tegenhanger te zijn van alle negativiteit in die wereld. Tenslotte is de catechese een instrument bij uitstek voor de nieuwe evangelisatie en de bevordering van de missionaire geest bij de gelovigen.

Permanente catechese

De catechese heeft echter betrekking op alle gelovigen, niet alleen de kinderen en jongeren. In de voorgaande paragrafen is reeds het belang van de geloofsverdieping benadrukt; dit wordt in kerkelijke termen aangeduid als permanente catechese: de voortdurende verdieping in Gods Woord en de leer en traditie van de Kerk. Deze vorm van catechese is vooral bestemd voor degenen die niet (langer) in de schoolbanken zitten, maar toch de behoefte hebben aan vorming en verdieping in het geloof. Een bijzondere groep wordt gevormd door de personen die de wens hebben om toe te treden tot de rooms-katholieke kerk. Wat doorgaans genoemd wordt als 'volwassenencatechese,' is in wezen de initiatiecatechese voor tieners, jongvolwassenen en volwassenen, die onze kerk binnengeleid moeten worden. In veel parochies bestaat er reeds een eigen programma hiervoor. Het beleid voor de komende jaren zal zich richten op het ontwikkelen van een uniform programma voor heel het bisdom, om zo te voldoen aan de noodzaak van een adequate catechisatie met goed toegeruste catecheten.¹⁵

¹⁵ De introductie van het Ordo Initiationis Christianae Adultorum (oftewel de Rite voor de Christelijke Initiatie van Volwassenen, ook wel genoemd RCIA) verdient hernieuwde aandacht. Deze rite, die sinds 1972 door de kerk is voorgedragen als standaardrite voor het binnenleiden van personen in de katholieke kerk, is er vooral op gericht de initiatie van nieuwe christenen in onze kerk niet enkel als een persoonlijk en individueel proces van de dopeling te laten, maar als een gebeurtenis die vooral een gemeenschappelijk karakter krijgt: de voorbereiding van dopeling, welke een jaar lang middels verschillende fasen leidt tot het moment van initiatie in de Paasnacht, is ingebed in de parochie die er heel nauw bij betrokken is.

1.2 Liturgie

Eucharistie

De viering van ons geloof, bij uitstek de Eucharistie, is en blijft nog altijd *het* moment dat wij als kerk samenkomen om de bron en het hoogtepunt van ons geloof te vieren en te beleven. Zonder de voortdurende herbronning in de Eucharistie en de verankering van ons geloofsleven daarin, zal al onze kerkelijke inzet slechts verworden tot een pragmatisch of sociaal activisme. Het wezen van onze missie als kerk komt voort uit en wordt aldoor gevoed en versterkt door de Eucharistie. Het is de bron waaruit wij leven.

Vanwege het kleine aantal priesters staan wij als geloofsgemeenschap echter voor de grote uitdaging om adequaat te kunnen voldoen aan de behoefte naar vieringen van de eucharistie. Hier onderschrijven wij het belang van andere vieringen – zoals woord- en communievieringen, gebedsvieringen – die ook op waardige wijze groepen van mensen samen brengen rondom het Woord, in verbondenheid met de rest van de geloofsgemeenschap.

Vorbereiding op de eucharistieviering

Het vieren van de Eucharistie verdient daarom steeds een zorgvuldige voorbereiding. Het is immers de Heer zelf die in de heilige Mis aanwezig is om het Eucharistisch offer te voltrekken. Elke viering moet daarom in alle opzichten de Heer waardig zijn. Primair gaat hier de aandacht uit naar de celebrant en zijn besef van het sacrale van de viering, met name het besef van zijn rol tijdens de viering die hij *in persona Christi* vervult. De wijze waarop hij bijvoorbeeld voorgaat in het gebed – in het bijzonder het eucharistisch gebed – kan de beleving van de werkelijke, mystieke aanwezigheid van de Heer versterken.

Om er voor te zorgen dat vieringen met zorg worden voorbereid, waarbij er voldoende aandacht is voor esthetische en muzikale aspecten van de viering, zijn de verdieping in de betekenis en kennis van de liturgie, de opbouw daarvan en de creatieve mogelijkheden alleszins een vereiste. Liturgische groepen verdienen vorming en training om actief en dynamisch betrokken te zijn in de voorbereiding en in de viering zelf. Ook wordt aandacht geschonken aan de vele, tot nu toe vaak ongebruikte creatieve mogelijkheden op het gebied van zang en muziek, die de liturgie kunnen verlevendigen zonder dat die een profaan karakter krijgt. De verwezenlijking van het voorgaande kan op verschillende manieren, waarbij wij niet moeten schromen om succesvolle programma's uit andere landen over te nemen. Wij denken hierbij bijvoorbeeld aan de zg. School of Liturgy, welke reeds

decennialang ieder jaar wordt georganiseerd in het Aartsbisdom Port of Spain en waarvan de vruchten duidelijk zichtbaar en voelbaar zijn in bruisende liturgieën, die een heel eigen Trinidadiaans karakter hebben.

Alle vieringen zullen altijd gericht moeten blijven op de vreugde van de mystieke aanwezigheid van de Heer onder ons, die wij met onze menselijke talenten, kunsten en cultuur willen begroeten en bezingen. Dit geldt op de eerste plaats voor de eucharistieviering, maar niet in mindere mate ook voor de andere vormen van liturgische vieringen, zoals woord- en communievieringen, huwelijksvieringen, uitvaarten, etc. De vieringen moeten ook aansluiten bij de belevings- en ervaringswereld van de gelovigen die daarin participeren. Een verantwoorde inculturatie van elementen van de viering vereist derhalve ook de nodige aandacht en studie.

1.3 Diaconie

Aanwezigheid van de kerk in de samenleving

Een van de meest herkenbare en ook geroemde tekenen van de aanwezigheid van de kerk in een samenleving is wel het dienstwerk van de liefde oftewel de diaconie. Met dit dienstwerk richt de kerk zich nl. niet alleen op haar eigen leden, maar richt zij haar missie van caritas tot elk mens die in nood verkeert om hem te laten delen in de barmhartigheid van de Vader, ongeacht wie deze mens is of waar hij vandaan komt. Het diaconiebeleid vindt haar basis in het beleid van de bisschop, zoals hij die presenteerde op de diaconiedag in 2016. Er kan een onderscheid worden gemaakt in drie gebieden van aandacht:

1. diaconie in parochies. Deze is momenteel grotendeels gericht op: communie voor de zieken, welzijnszorg, zieken- en bejaardenzorg, huisbezoeken;
2. diaconie in de zorginstellingen en zorgverlenende organisaties of groepen, zoals: scholen, zorgtehuizen voor senioren, internaten, studenten, ziekenhuizen, dak- en thuislozen, zorg voor de allerarmsten, huizen van bewaring of detentie;
3. diaconie in de ruimere zin, m.a.w. werken voor sociale rechtvaardigheid: vakbeweging, politiek, milieu, mensenrechten. De diaconie richt zich daarbij op de verandering van onrechtvaardige structuren en systemen in de samenleving.

Beleid t.a.v. diaconie in parochies

De gehele parochie moet diaconaal zijn d.w.z. het diaconale werk is niet alleen een taak voor de diaconiegroep of de welzijnszorggroep.

Vanwege het diaconaal karakter van onze kerk mag dit werk niet beperkt worden tot geïmproviseerde projecten of vervallen tot routine programma. Het verdient veeleer een professionele aanpak, waarbij er projectmatig gewerkt wordt en volgens doelgerichte processen. Dit vraagt om een versterking van de capaciteiten van de parochies, in het bijzonder gericht op de kennis en vaardigheden van de diverse diaconiegroepen. Ook moet aandacht besteed worden aan het variëren en verdiepen van het diaconale werk in parochies, waarbij bijvoorbeeld de focus verlegd wordt van het verstrekken van incidentele hulppakketten naar het bieden van duurzame hulp. Deze hulp kan zeer zeker de vorm aannemen van bijvoorbeeld de gemeenschappen voorlichten over en stimuleren tot gezonde manieren van leven, waarbij informatie over gezonde voedingspatronen cruciaal zijn. Ons lichaam is immer nog altijd de tempel van de heilige Geest, en gezondheid een genade van God die wij met zorg en bedachtzaamheid dienen te behandelen.

Overige aandachtspunten voor het diaconiebeleid

Naast de traditionele vormen van armoede die voortkomen uit ongelijkheid in inkomen en kansen, en die vaak leiden tot werkloosheid, uitsluiting en zelfs crimineel gedrag hebben zich met de tijd nieuwe vormen van armoede aangediend. Er zijn vele vormen van verslaving die schrikbarend toenemen: verslaving aan alcohol, drugs en geneesmiddelen, gokverslaving, verslaving aan gaming, internet en sociale media, verslaving aan seks en pornografie. Er is veel spirituele armoede: depressie, suïcidale neigingen, gebrek aan zingeving en vriendschapsbanden, gebrek aan geloof. Veel van deze armoede speelt zich af in onze eigen gezinnen en families, op school en op het werk. De diaconie zal zich daarom i.s.m. parochies, scholen, gezins- en huwelijkspastoraat moeten richten op bewustwording over deze vormen van armoede. Het is belangrijk om ondersteuning en begeleiding te bieden aan mensen die zich bevinden in geestelijke of psychische nood. Vorming en training voor counselors en coaches zullen worden ontwikkeld en aangeboden aan parochie en andere groepen en instellingen binnen het bisdom. Het besef van netwerken met anderen in de samenleving moet aangewakkerd worden: wij hoeven als kerk niet in ons eentje te werk gaan, maar als onderdeel van de samenleving kunnen wij de effectiviteit van onze diaconie zeer zeker verhogen door samen te werken met andere groepen of instituten, die dezelfde doelen nastreven.

1.4 Gemeente-opbouw en Stewardship

Stewardship

Het is niet onverantwoord te stellen dat het overgrote deel van het werk in het bisdom, vooral in de parochies, verricht wordt door lekenmedewerkers, die zich geheel belangeloos inzetten voor de taken waarvoor zij gevraagd zijn. Deze inzet wordt tegenwoordig gekenmerkt als “Stewardship”: geven van je tijd, talenten en tegoeden voor de bouw van Gods koninkrijk. Stewardship is in feite een levensstijl die getuigt van een diep geloof en vertrouwen in Gods aanwezigheid onder ons door zijn kerk en die zich uit in de overtuiging dat wij allen verantwoordelijk zijn voor de instandhouding en de verdere opbouw van die kerk. Door zich in te zetten als steward van Gods kerk verleent men geen gunst aan het bisdom, de bisschop of de pastoor. Het is op de eerste plaats een teken van dankbaarheid tot God voor de overvloedige genade die Hij ons eerst geschonken heeft. Die dankbaarheid willen wij zichtbaar maken door een deel van onze tijd, talenten en onze tegoeden aan Hem te schenken ten behoeve van zijn kerk hier op aarde. Stewardship is geen liefdadigheids- of vrijwilligerswerk, die wij verrichten voor een of andere sociale instelling. Het is veeleer een voorrecht dat wij ontvangen van God, die ons heeft uitverkoren om te mogen arbeiden in zijn wijngaard.

Gezamenlijke verantwoordelijkheid

De spiritualiteit van een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het leven en de zending van de kerk, wordt dus terdege bevorderd door Stewardship. Dit vereist het cultiveren van een spiritualiteit waarin men de gelovige betrokkenheid op de levende God tot uitdrukking brengt door – bewust van het vele dat men van Hem ontvangen heeft – in het kerkelijk leven een deel van de eigen talenten, tijd en tegoeden in te zetten voor de Kerk.¹⁶ Derhalve zal ernaar gestreefd worden om diverse nieuwe vormen van bijdragen aan de kerk te introduceren in de verschillende parochies en/of kerkgemeenschappen. Deze introductie zal wel gestructureerd en gestroomlijnd moeten plaatsvinden opdat de fondswervingsacties – zowel op bisdom- als op parochieniveau – in goede onderlinge afstemming plaatsvinden, om te voorkomen dat de gelovigen overbelast worden.¹⁷ Essentieel bij het vragen van de gelovigen om

¹⁶ Zie bijv. 2 Kor. 9:5-15; Kol. 1:3-6,9-12; Jak.2:14-18.

¹⁷ Ons bisdom maakt deel uit van een netwerk *Stewardship and Development* binnen de Antilliaanse Bisschoppenconferentie (AEC). De bedoeling van deze samenwerking is om de *diocesan officers* die zijn aangesteld voor de bisdommen te bekwamen in de ontwikkeling van Stewardship in bisdom en parochies. Het betreft in deze meer de financiële kant van Stewardship (development). Stewardship and Development moet in feite een onderdeel zijn van de organisatie van het bisdom en ook de parochies.

bij te dragen is de transparantie, de verantwoording die moet worden afgelegd aan de gelovigen over de besteding van de gelden en het bedanken van de gelovigen. In stewardship hebben zowel het bisdom als geheel als de parochies afzonderlijk baat. De parochie ontvangt inkomsten om de vaste lasten te betalen uit de stewardshipbijdragen, waardoor de afdracht van de bijdrage aan het bisdom zal toenemen.

Erkenning en waardering

Het principe van stewardship sluit echter niet uit dat er gepaste aandacht is voor allen die zich inzetten voor de kerk. Elk mens heeft uiteindelijk behoefte aan een zekere erkenning en waardering van zijn werkzaamheden door anderen. Wanneer voldaan wordt aan deze aspecten leidt het enkel tot een grotere voldoening en vreugde bij degene die het werk verricht en nodigt uit tot voortzetting daarvan. Het is daarom belangrijk dat er voldoende momenten zijn waarop aandacht geschonken wordt aan het persoonlijke welzijn van alle medewerkers, betaalde en niet-betaalde. Immers: door hun arbeid voor de kerk groeien zij steeds verder in hun relatie met de verrezen Heer, en dat vraagt van degenen die de leiding hebben dat er daarvoor de tijd en ruimte zijn om die groei te bevorderen, als individu, maar in het bijzonder als gemeenschap, die in liefde samenwerkt.

Pauselijke Missiewerken

Gemeente-opbouw beperkt zich uiteindelijk niet alleen niet tot de kerkgemeenschap binnen de grenzen van een bisdom. De universele kerk verspreid over de hele wereld vormt in feite één geloofsgemeenschap, één familie. Dit benadrukken wij iedere keer weer met onze geloofsbelijdenis: "Ik geloof in één, heilige, katholieke en apostolische kerk." Wij zijn apostolisch doordat wij treden in het voetspoor van de apostelen, die aan het begin stonden van onze hedendaagse kerk. Wij zetten hun missie voort in onze tijd, in onze wereld. Onze missionaire betrokkenheid met de universele kerk wordt bij uitstek vervuld door onze participatie in de Pauselijke Missiewerken. Door onze bijdragen aan de drie werken van de PMW – Propagande Fide, Heilige Kindsheid en H. Petrus Apostel – geven wij uiting aan onze betrokkenheid in de missie van de kerk in heel de wereld.

Hieruit vloeien dus acties voort zoals BJA, Major Gift program etc. De financiële en projectenafdelingen van het bisdom moeten hiervoor ook worden ingericht, een meer pro-actieve rol dus, en de administratie moet indien nodig hierop worden aangepast.

Categoriaal pastoraat

Onze Surinaamse samenleving kenmerkt zich steeds meer door een veelheid aan nationaliteiten, culturen en talen. De bevolkingsamenstelling uit het verleden – inheemsen, marrons, creolen, chinezen, hindoestanen, javanen, e.a. – is anno 2020 uitgebreid en complexer geworden. In onze tijd gaat het vooral om groepen – Brazilianen, de nieuwe stroom van Chinese immigranten, Haïtianen, Venezolanen, Cubanen – die in recente tijden een behoorlijk deel van onze bevolking zijn gaan uitmaken en deze trend blijft zich voortzetten. Aan de ene kant mogen wij dit beschouwen als resultaat van onze gastvrijheid en openheid naar anderen, die ons land tot hun thuis willen maken. Aan de andere kant brengt dit wel een uitdaging met zich mee dat deze groepen, die vaak een andere taal spreken dan wij gewend zijn, zich ook moeten integreren in onze samenleving opdat zij als waardige medeburgers meehelpen aan de opbouw van onze natie. Als kerk spelen wij daarin een cruciale rol. De vreemdeling herbergen is nog altijd een van de werken van barmhartigheid dat intrinsiek verweven is in onze geloofsbeleving. Het herbergen van de vreemdeling houdt in dat wij ervoor zorgen dat de vreemdeling zich welkom, thuis en geborgen voelt in ons midden, opdat die niet langer vreemdeling is, maar één van ons. Het pastoraat van ons bisdom heeft zich in de tijd tot aan de onafhankelijkheid gekenmerkt door het categoriaal pastoraat, welke inhield dat er voor diverse groepen een specifiek pastoraat bestond die was afgestemd op de eigen cultuur- en taalachtergrond van de groep. Met uitzondering van het binnenlandpastoraat is op een bepaald moment omwille van natievormingssentimenten afgezien van dit categoriaal pastoraat. De huidige realiteit doet echter de behoefte opnieuw gevoelen dat vooral ten behoeve van deze mensen met een andere taal en cultuur wij deze vorm van pastoraat wederom toepassen. Dit gebeurt reeds in het geval van het pastoraat voor de personen van Braziliaanse afkomst. Het is echter zaak dat deze vorm van pastoraat een structurele vorm krijgt en zich ook uitbreidt naar andere groepen, die niet van Surinaamse origine zijn. In het aantrekken van personeel voor de geestelijke bediening (priesters en religieuzen) wordt terdege hiermee rekening gehouden.

Katholieke stichtingen

Op dit moment zijn er zo'n 52 stichtingen in Suriname die het predicaat rooms-katholiek dragen. Het gaat hierbij om stichtingen die in het verleden vanuit het bisdom en/of door religieuze congregaties zijn opgericht voor een of ander charitatief doel. In de loop der jaren is echter de verbondenheid tussen veel van deze stichtingen en de kerk c.q. het bisdom gaan verflauwen. Derhalve zal het beleid in de

komende periode erop gericht zijn om met deze stichtingen meer en betere contacten te onderhouden en waar mogelijk meer samenwerking te realiseren. Deze organisaties zijn immers het gezicht van de kerk in de samenleving. Ze zijn in het verleden opgezet om een veelheid van taken die vaak niet door de overheid werden uitgevoerd te realiseren en blijken nog altijd een belangrijke functie in de samenleving te vervullen waar het bisdom opnieuw inhoud aan wil geven. Veel zal ingezet worden op het behoud van de katholieke identiteit van deze stichtingen en derhalve is het noodzakelijk deze identiteit heel duidelijk te omschrijven en vast te leggen. Het is nl. met deze unieke identiteit dat katholieke instellingen zich onderscheiden van andere sociale instellingen. Te midden van een veelheid van particuliere en overheids sociale instellingen is het voor ons “des te belangrijker [...] dat de kerkelijke caritatieve activiteit haar volle uitstraling krijgt, en niet eenvoudig als een variant opgaat in het algemene welzijnsgebeuren.”¹⁸

Outreach naar Surinaamse katholieke diaspora

Tenslotte willen wij ons ook richten op een niet-traditionele groep, maar die ook onze aandacht verdient: de hele groep Surinamers in diaspora, voornamelijk in Nederland. Het gaat hier om een in omvang substantiële groep, bijna even groot als de totale bevolking in ons land. Gedurende vele decennia zijn deze Surinamers, om uiteenlopende redenen naar Nederland vertrokken en hebben daar een nieuw bestaan opgebouwd. Ondanks de verstreken tijd en de afstand zijn vele van deze mensen nog steeds heel nauw betrokken bij het wel en wee van hun geboorteland. Onder hen zijn er vele katholieken, die nog altijd het Bisdom Paramaribo in hun hart dragen. Nauwere en gestructureerde contacten met deze groep kan vele wederzijdse voordelen hebben. De uitwisseling tussen ons bisdom en Nederlandse bisdommen is reeds jaren een feit en verdient zeker verder uitgediept te worden.

2. Binnenlandspastoraat

De catechistenopleiding voorziet al ruim dertig jaren de opleiding en begeleiding van pastorale leiders voor het binnenland. De verantwoordelijkheid voor deze opleiding ligt thans bij het pastoraal centrum, in samenspraak met het overleg van boslandpastores. Het pastoraal centrum beoogt dan ook om alle geloofsgemeenschappen in het binnenland te voorzien van een of meer goed gevormde pastorale leiders, die gevormd zijn in de katholieke geloofsleer en

¹⁸ Paus Benedictus XVI, Encycliek *Deus Caritas Est*, 25 dec. 2005; 31.

traditie, ten behoeve van de verdere opbouw en groei van de geloofsgemeenschappen in het binnenland. Met de inzet van deze pastorale leiders wordt ook ervoor gezorgd dat de katholieke identiteit in de verschillende dorpen en gebieden in het binnenland gewaarborgd blijft, dat de evangelisatie ook de braakliggende gebieden in het binnenland bereikt, en dat de geloofsgemeenschappen in het binnenland gestimuleerd worden tot inculturatie van de liturgie in hun eigen dorpen. De onlangs gehouden Synode van de Amazone heeft dit aspect ernstig benadrukt, en met de publicatie van de apostolische exhortatie van deze synode zullen we beschikken over een handvat om het pastoraat voor de in stamverband levende volken in het binnenland nieuwe impulsen te geven.

3. Versterking interne organisatie Bisdom

Programma's en projecten

Het beleid voor de komende jaren zal tot uiting moeten komen in de programma's en projecten die onze beleidsdoelstellingen willen realiseren. Hiervoor is een adequate interne organisatie noodzakelijk alsmede voldoende financiële middelen. Zowel doelstellingen als de uitvoerbaarheid daarvan dienen hierbij op elkaar afgestemd te zijn. Met name de huidige financiële beperkingen vormen in dit verband een randvoorwaarde.

Budgethouders en Curie

Sinds 2018 is de interne organisatie van het bisdom aangepast met de introductie van budgethouders voor de diverse afdelingen, waardoor de verantwoordelijkheid voor de opstelling en realisatie van het jaarbudget bij deze budgethouders is komen te liggen. Hiernaast is ook de algehele organisatiestructuur van het bisdom aangepast met de instelling van een Curie zoals die door de codex¹⁹ is voorgeschreven en waarin alle verantwoordelijke functionarissen binnen het bisdom zitting hebben o.l.v. de Vicaris Generaal en de diverse taken vastgelegd zijn.

¹⁹ De codex van 1983 bepaalt het volgende: "In elk bisdom dient een diocesane curie te worden ingesteld, die bestaat uit de instituten en personen die de Bisschop bijstaan in het bestuur van het gehele bisdom, vooral in de leiding van de pastorale activiteit, in de zorg voor het beheer van het bisdom, alsook in de uitoefening van de rechterlijke macht" (can. 469)

Bemensing

Cruciaal voor het goed functioneren van de bisdomorganisatie is de bemensing. In principe zijn alle relevante functies bezet, maar helaas kunnen niet alle taken op een juiste wijze worden uitgevoerd. Om hierin verandering te brengen wordt niet in de eerste plaats gefocust op meer menskracht, maar op het investeren in professionalisering van het personeel en in betere materiële toerusting die de efficiëntie moet verhogen en de kwaliteit van het geleverde werk verbeteren. Hiervoor wordt een personeelsplan opgesteld.

Onroerend goed

Belangrijke aandacht verdient de afdeling die belast is met het beheer van het onroerend goed van het bisdom. De grote opgave die er thans ligt is om het onroerend goed van het bisdom goed te onderhouden en waar mogelijk inkomsten te realiseren voor het bisdom. De financiële positie is in een moeilijk vaarwater terecht gekomen, omdat met name de huurinkomsten in de afgelopen jaren zijn gaan dalen mede i.v.m. de huidige en te verwachten moeilijke economische ontwikkelingen in ons land. Hiernaast vormen de onderhoudskosten ook een grote last voor het bisdom, wat weer invloed heeft op de verhuurbaarheid van panden.

Vergroting inkomsten

Niettemin is het de bedoeling dat diverse qua verhuurbaarheid interessante panden verder worden opgeknapt. De daarvoor benodigde financiële middelen zullen actiever verworven worden, vooreerst bij welwillende donoren. Ook zullen de mogelijkheden ter benutting van diverse ongebruikte percelen worden onderzocht. Vanwege de werving van financiële middelen is voor het bisdom het Projectenbureau van groot belang voor de uitvoering van diverse activiteiten, vooral op catechetisch/pastoraal gebied. Deze inspanningen zullen in de komende jaren verder geïntensiveerd worden door nieuwe donoren te zoeken in binnen- maar vooral buitenland.

Voor een financieel stabiele toekomst is het echter dringend noodzakelijk dat wij ons diepgaand bezinnen over ons huidig systeem van inkomsten genereren en durven nadenken over nieuwe *business models* waarmee wij een duurzaam financieel fundament kunnen leggen voor ons bisdom. Met een redelijk groot profitefeuille aan onroerend goed zijn wij als bisdom wel solvabel, maar niet liquide. Creatieve wegen zijn dus nodig om voor de toekomst onze solvabiliteit om te zetten in een gezonde liquiditeit.

Eigen bijdrage

De eigen geloofsgemeenschap zal veel bewuster gemaakt moeten worden van de verantwoordelijkheid voor het onderhoud van het bisdom. Alleen zo kunnen de verschillende acties succesvol middelen genereren voor het bisdom. Uit de cijfers blijkt dat de inkomsten van het bisdom slechts in zeer beperkte mate (nog geen 5%!) uit bijdragen van parochianen komen en dat is natuurlijk volstrekt onvoldoende. Dankzij betere communicatie met de parochianen over het belang van de activiteiten van het bisdom en meer transparantie m.b.t. de bestedingen hoopt het bisdom dat deze inkomsten aanzienlijk kunnen stijgen in de komende beleidsperiode.

4. Herderlijke bediening

Dat het bisdom reeds jaren staat voor de grote uitdaging van een tekort aan priesters is niet onbekend. Dit tekort zal echter niet vanzelf opgeheven worden. Concrete maatregelen zijn nodig om ervoor te zorgen dat het priesterbestand toeneemt, opdat adequaat voorzien kan worden in de kerkelijke bediening in heel het bisdom. Op twee manieren kan dit tekort verminderd worden: 1) aantrekken van priesters uit het buitenland; 2) serieuzer aandacht voor de bevordering en opwekking van roepingen in eigen land. 3) De rol van de lokale clerus in de roepingpromotie is van wezenlijk belang. Derhalve moet de aandacht voor het welzijn van de priesters een dringend beleidsgebied worden.

4.1 Priesters en religieuzen uit het buitenland

In het recente verleden zijn er reeds stappen gezet om actiever priesters en religieuzen uit andere landen en congregaties uit te nodigen voor een missie in Suriname en dit heeft resultaat opgeleverd. Het komt er nu op aan om gericht beleid hierop te voeren, waardoor de zoektocht naar priesters en religieuzen in het buitenland ook gericht kan geschieden. Hoewel er vanuit kan worden gegaan dat er geen sprake kan zijn van te veel priesters, is het voor de nabije toekomst wel belangrijk na te gaan wat op dit moment de behoefte is qua aantal priesters. Daarnaast zal, vanwege de diversiteit van het pastoraat in ons bisdom, ook gericht gezocht moeten worden naar priesters met specifieke kwaliteiten en ervaringen. Bij het aantrekken van priesters gaat de voorkeur uit naar reeds gewijde priesters, die behoren tot een religieuze congregatie. Hierbij geldt natuurlijk dat de reeds aanwezige congregaties ook gevraagd worden om de gemeenschappen in Suriname uit te breiden.

Een ander belangrijk aspect van de werving van priesters uit het buitenland is de zorg voor de integratie van de buitenlandse priester in de Surinaamse context en de cultuur en beleid van ons bisdom. Het aanleren van de taal van het land is daarbij een eerste en misschien de grootste zorg. Dit proces kan niet langer worden toevertrouwd aan toevallige afspraken, maar er zal op structurele wijze met terzake deskundigen hiervoor een procedure worden ingesteld.

Nieuwe congregaties

Er kwam een moment in het leven van ons bisdom dat de aanwezigheid van religieuze (zusters en fraters) bijna volledig afwezig zou zijn. Met het vertrek van de laatste zusters van Liefde en de zusters van Rosendaal, wilde het erop lijken alsof over dit aspect van de katholieke traditie in ons land het laatste hoofdstuk was geschreven. Echter was hier veeleer sprake van een ommekeer in de aanwezigheid van religieuze congregaties in ons land: de Dienaressen van de Heer en de Maagd van Matará (SSVM), de zusters Fransiskus Charitas (FCh), de Dochters van de Goddelijke Liefde (DDL), en hopelijk binnen korte termijn de Dochters van het heilig hart van Jezus en Maria (FCJM). Al deze zusters, tezamen met de zusters van onze eigen congregatie – de Dochters van Maria Onbevlekt Ontvangen (FMI) – vormen het gezicht van de hoop voor het religieus leven in ons bisdom. Zij zijn een grote aanwinst voor onze geloofsgemeenschap en de uitoefening van hun diverse apostolaten – veelal diaconaal – versterkt wederom de identiteit van onze kerk in de lokale samenleving als instrument van God voor de armen, de verstotenen, de zwakken en verdrukten. Bovenal is hun aanwezigheid een voorbeeld bij uitstek van een leven van opoffering en een voorbeeld van een leven, dat zich onthecht van wereldse verlangens om zich geheel toe te wijden aan de Heer.

Lekenbewegingen

Behalve het bekende priesterlijk en religieus leven, heeft onze geloofsgemeenschap weinig tot geen kennis van de andere vormen van apostolisch leven die onze kerk rijk is. Op dit moment zijn er reeds enkele geassocieerde lekenbewegingen, die bij een bestaande congregatie zijn aangesloten. Maar er zijn ook lekenbewegingen, die volstrekt op zichzelf staan, maar toch een toegewijd leven leiden, vaak in communiteitsverband. Een eerste kennismaking met deze vorm is de introductie van de lekencommunititeit uit Brazilië, Obra de Maria. De eerste leden van deze communititeit zijn reeds bijkans een jaar in ons land en krijgen alle ruimte zich langzaamaan verder te

ontwikkelen en te profileren, in de hoop dat uiteindelijk deze gemeenschap verder zal groeien met aanwas van eigen bodem en aldus een nieuwe aanwinst is voor ons bisdom.

4.2 Bevordering van roepingen

Als wij spreken over serieuzere aandacht voor roepingen komt meteen het roepingenpastoraat in ons vizier. Er zijn hiervoor op verschillende momenten reeds activiteiten ontplooid. Het bevorderen van roepingen komt echter niet van de grond als het bij incidentele activiteiten blijft. Aandacht voor roepingen – en ook de begeleiding van jongemannen die het overwegen – moet een permanente plek krijgen in alle agenda's: van het bisdom, maar ook de parochies, de jongerenwerking, etc. Primair echter moet elke priester zich ervan bewust zijn dat hij een potentiële stimulans is om bij een jongeman het verlangen naar het priesterschap op te wekken, en hem ertoe bewegen om Gods roepstem te horen en daarop te antwoorden.

Daarnaast moet het gesprek over roepingen en het priesterschap een cruciaal onderdeel zijn in het beleid van het bisdom, welke vooral in de parochies zal worden uitgevoerd. In dit gesprek zal aandacht geschonken moeten worden aan: het weerleggen van mythen over het priesterlijk leven en hoe de bewuste keuze daarvoor een interessant alternatief kan zijn voor jonge mensen die een levenskeuze moeten maken; welke de drempels zijn die jonge mensen ervan weerhouden om hierover te spreken of zelfs na te denken; wat de attitude is ten opzichte van een levenslange verbintenis; en waarom de keuze gemaakt kan worden voor het priesterlijk/religieus leven boven een carrière die de eigen welvaart vergroot.

De religieuze congregaties, die thans ook een wezenlijk onderdeel uitmaken van onze geloofsgemeenschap, hebben niet slechts de verantwoordelijkheid voor een specifiek apostolaat, maar ook de plicht om met hun eigen spiritualiteit en charisma nieuwe toetredingen te bevorderen en zo hun gemeenschappen te doen groeien. Daarvoor verdienen zij alle ruimte, om op eigen wijze leden te werven.

4.3 Vorming van geestelijken en religieuzen

Vanwege de cruciale rol die priesters vervullen in de bevordering van roepingen, maar ook en vooral vanwege de zware verantwoordelijkheid die zij dragen als herders van gemeenschappen, krijgt de aandacht voor priesters en de voortgaande vorming en begeleiding ook een voorname plek in het beleid voor de komende jaren. Het persoonlijk welzijn van elke priester mag niet aan toevallige afspraken worden overgelaten.

Zowel het bisdom als de totale geloofsgemeenschap zal daarin een rol moeten vervullen.

Verder is de priester als pastoor niet enkel een bedienaar van sacramenten, maar ook een leider of manager van een gemeenschap. Deze rollen vragen om bekwaming in bepaalde vaardigheden, die veelal niet van nature erbij komen. Gerichte activiteiten met priesters zullen daarin moeten voorzien, waarbij naast geestelijke verdieping ook zaken als leiding geven, financieel beheer, organisatie- en presentatievaardigheid, counseling, stress en conflict management aan bod moeten komen. Tenslotte is het ook van belang dat mogelijkheden van verdere studie of specialisatie niet langer als vrijblijvende opties gezien worden, maar als noodzakelijke investeringen voor de toekomst.

5. Jongeren in de kerk

Actief betrekken van jongeren

In vrijwel alle bisdommen overal ter wereld blijkt het pastoraat naar jongeren toe een van de meest uitdagende, veeleisende maar vooral ook meest interessante en cruciale ondernemingen als het gaat om de toekomst van de kerk. Het belang van het pastoraat voor jongeren mag geenszins onderschat worden. De zaden van het geloof die wij heden planten in onze jongeren, zullen in de toekomst rijke vrucht dragen waardoor onze kerk zal blijven bloeien. Daarvoor moet er wel serieus omgegaan worden met de manier waarop wij jongeren betrekken in het leven en de activiteiten van de kerk. Net zoals in een goed gezin, de ouders er alles voor over hebben om hun kinderen op te voeden en voor te bereiden op hun toekomst, zo ook horen wij als bisdom, en vooral parochies ons in te zetten voor onze jongeren, hen op te vangen en te begeleiden op weg naar hun toekomst, die ook de toekomst van de kerk is.

Geborgenheid bieden aan jongeren

Jongeren van onze tijd hebben een heel eigen karakter, een eigen manier van communiceren met elkaar, en een eigen wijze waarop zij het geloof beleven. Hun manieren kunnen heel anders zijn dan die van de oudere generaties in de kerk, maar ook zij hebben er recht op deel te zijn van de kerkgemeenschap. Het beleid van het bisdom, en dus ook van de parochies, zal vooral erop gericht moeten zijn hoe wij jongeren benaderen en ontvangen, opdat zij in onze gemeenschappen het gevoel hebben dat zij er mogen zijn en vooral ook dat zij in onze kerk een gevoel van geborgenheid ervaren. Geloofsoverdracht aan jongeren zal op een manier moeten

plaatsvinden die aansluit bij hun belevingswereld. We kunnen en mogen er niet van uitgaan, dat onderricht in het geloof op dezelfde wijze kan geschieden zoals dat veertig of vijftig jaren geleden gebeurde. In onze tijd zal vooral het gebruik van de elektronische media een belangrijke rol vervullen in het communiceren van het geloof met jongeren.

Misdienaars

In de meeste parochies is de betrokkenheid van jongeren beperkt tot het misdienaarschap, in enkele gevallen zijn zij betrokken door deelname in een koor of muziekgroep, en dan weer af en toe bij de voorbereiding van een jeugddienst. Hoewel deze vormen van betrokkenheid zeker bevorderd moeten worden, is het noodzakelijk dat wij hen op meerdere manier betrekken bij het leven in de parochie en de verdere opbouw daarvan. Er zijn nog vele jongeren buiten onze kerk die zoeken naar een houvast in hun leven, zij verkeren in een levensfase die gekenmerkt wordt door het op zoek zijn. Laat de kerk het antwoord zijn op hun zoektocht! Om de evangelisatie onder jongeren te bevorderen en de effectiviteit daarvan te verhogen, verdient het ten zeerste aanbeveling dat jongeren in de kerk zelf op evangelisatie uitgaan om bij hun leeftijdsgenoten te getuigen van die ontmoeting met Christus. Daarvoor zullen actieve jongeren in de parochie bewust moeten worden benaderd, de nodige toerusting en begeleiding krijgen om erop uit te gaan om te evangeliseren onder hun vrienden.

6. Onderwijs

Katholiek onderwijs

Het onderwijs in ons land – in het algemeen, maar in het bijzonder ons katholiek onderwijs – baart ons allen reeds jaren ernstige zorgen, vooral vanwege de zorgwekkende trend die wij constateren als het gaat om de overgangs- en slagingspercentages van onze scholen. De bisschop heeft daartoe in 2018 een speciale commissie ingesteld om het rk-onderwijs zorgvuldig te evalueren en om te komen met aanbevelingen voor verbetering daarvan. Deze commissie heeft inmiddels haar taak voltooid en een rapport uitgebracht, waarvan de aanbevelingen nu ter hand genomen moeten worden. Dit rapport nemen wij mee met ons beleidsplan als een integraal onderdeel daarvan.

Gemotiveerd personeel

Katholiek onderwijs beperkt zich echter niet enkel tot de basis- en VOJ-scholen die onder het beheer van het RKBO vallen. Als bisdom participeren wij ook in het Christelijk Pedagogisch Instituut, welke was opgericht met het doel om goed gevormde, christelijke leerkrachten af te leveren voor onze scholen. Samen met onze partner in dit onderwijsinstituut – de EBGs – zullen wij, uitgaande van de ontwikkelingen bij het CPI in de afgelopen jaren nagaan hoe wij in de toekomst onze scholen kunnen blijven voorzien van goed gevormde en goed opgeleide, gemotiveerde leerkrachten. In dit proces nemen wij ook mee de diversificatie van ons onderwijsaanbod, waarbij wij denken aan een verdere uitbreiding van reeds gestarte initiatieven zoals de Pin-pin pre-school en de School voor Jong Talent.

Bisdombeleid voor onderwijs

Als bisdom willen wij in de komende jaren in ons beleid van katholiek onderwijs de mogelijkheden onderzoeken – en voor zover haalbaar ook realiseren – om de toekomst van ons katholiek onderwijs naar een nieuw niveau te brengen. Een belangrijk streven is de professionele diversificatie van het onderwijs, waarbij zwaar zal worden ingezet om talentontwikkeling naast de reguliere kennisontwikkeling en vorming. Een belangrijke vereiste voor degelijke katholieke scholen is het beschikken over goed gevormde, goed opgeleide en gemotiveerde leerkrachten. In ons streven hiernaar zal het voortbestaan van het CPI een belangrijke factor zijn. Ook moeten wij niet schromen om onze focus uit te breiden naar middelbaar onderwijs. Het welslagen van onze voornemens voor het katholiek onderwijs in ons land zal in niet kleine mate bepaald worden door het samenspel met andere actoren op onderwijsgebied in ons land. Derhalve mogen wij ook durven streven naar het ideaal van een grotere mate van zelfstandigheid in het bieden en verzorgen van goed en gevarieerd onderwijs.

7. Nieuwe wegen van kerk zijn in een digitale omgeving

Manier van communiceren

Het valt niet te ontkennen, dat een van de karakteristieken die zeer kenmerkend is voor onze tijd, de wijze van communiceren is. Dit is helemaal geen toevalligheid, maar het hoort bij het wezen van de mens: de mens is van nature een sociaal wezen en deze natuur kan niet blijven bestaan zonder communicatie. Echter behoort

communicatie niet enkel tot het wezen van ons menszijn. Heel ons bestaan heeft zijn oorsprong in een daad van communicatie: “God sprak ...” (Gen. 1,3). Gods spreken bracht heel de schepping tot stand uit het niets. Zijn spreken heeft sinds dat ontstaan heel de schepping in stand gehouden. In heel het Oude Testament is het Gods spreken dat het volk van Israël leidt uit slavernij, uit ballingschap, uit oorlogen en conflicten naar het beloofde land. In het Nieuwe Testament spreekt God in hoogst eigen persoon tot de mensheid: met woorden, wonderen en genezingen spreekt Jezus Christus als de eniggeboren Zoon van God tot ons over het koninkrijk dat God voor ons wil. Tweeduizend jaren lang is God onophoudelijk met ons blijven communiceren: door de apostelen, de martelaren en heiligen, de kerkvaders, pausen, bisschoppen en priesters, maar vooral ook de getuigenis van talloze christenen die ons zijn voorgegaan. Door de sacramenten is en blijft God op heel mystieke wijze aanwezig onder ons om op heel intieme wijze met ons te communiceren. Door de catechese communiceert God, via de catecheet, met degene die Hem wil ontmoeten en kennen. Door onze werken van liefdadigheid communiceert God zijn liefde en barmhartigheid tot hen, die door de wereld het zwijgen zijn opgelegd. Dit maakt communicatie tot een essentieel element in al onze werken.

Dienst media en communicatie

In ons beleid voor de komende jaren willen wij daarom de communicatie een voorname rol geven. Immers: bij gebrek aan duidelijke, open en oprechte, en effectieve communicatie zullen wij niet in staat zijn onze programma's adequaat uit te voeren. Goed communiceren is een verantwoordelijkheid van elke persoon. En hoewel communicatie een wezenlijk aspect is van de menselijke natuur, is het toch wel complexer dan wij vaak door hebben. Reeds in de eenvoudige communicatie tussen twee personen kunnen er zich misverstanden voordoen. Laat staan binnen een hele gemeenschap van meer dan 117,000 mensen, die onderling met elkaar moeten communiceren over de ene en dezelfde boodschap. Om ervoor te zorgen dat de communicatie in heel het bisdom effectief en efficiënt verloopt is derhalve de Dienst Media en Communicatie ingesteld en aangewezen om heel het communicatiegebeuren, zowel binnen het bisdom als vanuit het bisdom naar de samenleving toe te begeleiden, aan te sturen en te coördineren. Het beleid van deze dienst hanteert als uitgangspunt het Integraal Pastoraal Communicatieplan (IPCP), geformuleerd door de Antilliaanse Bisschoppenconferentie, en waarvoor de eerste stappen van implementatie reeds zijn ingezet en in de komende jaren verder uitgewerkt zullen worden in alle structuren van het bisdom: diensten, priesters, diakens en

religieuzen, parochieraden en werkgroepen, kerkelijke instellingen. De strategie daartoe ziet er als volgt uit:

- a. het bewerkstelligen van een effectieve dienstverlening voor het bisdom Paramaribo en het efficiënt faciliteren van de interne en externe communicatie van het bisdom;
- b. het bemensen van de dienst met competent kader dat in staat is om optimale diensten aan te bieden en versterkend werken op de verschillende doelgroepen, m.n. management, diensten, priesters, diakens, religieuzen, parochieraden en werkgroepen, kerkelijke instellingen in het bisdom;
- c. het realiseren van een toonaangevende dienst die volledig op de hoogte is van de voortdurende veranderingen in de wereld van de communicatie en in het digitaal tijdperk en die advies kan geven aan verschillende doelgroepen in het bisdom;
- d. het bewerkstelligen dat alle medewerkers van de dienst ook verder onderricht en gevormd worden in de katholieke geloofsleer.

Deze dienst is vanzelfsprekend ook verantwoordelijk voor de aansturing en optimalisering van de reeds bestaande communicatie-instrumenten waarover het bisdom beschikt, zoals Omhoog, Radio Immanuel en de virtuele media, die een steeds grotere rol zullen spelen in de wijze waarop wij als kerk onze boodschap willen communiceren in de toekomst.

8. Duurzame aandacht voor de schepping en de maatschappij

In de paragrafen over de diaconie is er aan dit beleidsuitgangspunt reeds aandacht besteed. Wij willen derhalve hierbij opnieuw benadrukken dat de vergroting van het besef van de urgentie van deze zaken het belangrijkste streven is. Aandacht voor het behoud van de schepping en de strijd voor rechtvaardigheid in de maatschappij zijn geen zaken waar enkel de bisschop of de bisdomleiding zich sterk voor maakt. Het is een plicht die rust op elke gelovige, man en vrouw, volwassene en kind. Het gaat immers om zaken die het leven van ons allen treft, en of wij erin slagen om daar verandering in te brengen, zal afhangen van de wijze waarop wij ons allen, met heel ons hart en gedreven door het Evangelie, daarvoor durven in te zetten.

8.1 Beleid t.a.v. zorginstellingen en zorgverlenende organisaties of groepen

Katholieke zorginstellingen

Hierbij wordt ten eerste ingezet op de van oorsprong katholieke zorginstellingen en daarbij verdient de bewaking van de katholieke identiteit van deze instellingen prioriteit, willen wij de band met het bisdom behouden en intensiveren. In een samenwerking tussen het bisdom en deze katholieke zorginstellingen kan bekeken worden welke mogelijkheden er zijn om de professionaliteit en de transparantie van de instelling te bevorderen, en hoe de ambitie kan worden gevoed om, zoals weleer, de beste zorg te bieden. Concrete stappen en plannen om tot uitvoering van het beleid te komen zullen verschillen per instelling/organisatie omdat deze onderling verschillen voor wat betreft de relatie met het bisdom, doelstelling en interne cultuur en structuur.

Voor het ziekenhuispastoraat en gevangenispastoraat worden richtlijnen opgesteld en wordt ondersteuning geboden op het gebied van training en vorming.

Rooms-katholiek Bijzonder onderwijs

Het Rooms-katholiek Bijzonder Onderwijs heeft als stichting het beheer over de rooms-katholieke scholen en hiervoor haar eigen beleid ontwikkeld. Het diaconiebeleid van het bisdom zal daarom de aandacht vooral moeten richten op de persoonlijke, geestelijke en emotionele vorming en welzijn van de leerlingen en leerkrachten van de scholen, met de bedoeling een diaconale attitude te bevorderen. Een nauwe samenwerking tussen alle betrokken partijen in deze is ten zeerste aanbevolen: het RKBO, het pastoraal centrum, de Pauselijke Missiewerken, en in het bijzonder de parochies. Het principe van scholen die verbonden zijn aan de parochie waarin zij zich bevinden moet versterkt worden.

Overige RK zorginstellingen

De overige rooms-katholieke zorgverlenende instellingen (zoals Majella, Fatima Oord, Dagopvang "De Mantel," de drie internaten Christoforus, Maria en Maria Consolatrix, het studentenhuus An Heidweiler) hebben vrijwel allen een eigen beleid doordat zij beheerd worden door een stichting met een eigen bestuur, die zelfstandig (en onafhankelijk van het bisdombeleid) het beleid voor de respectieve instellingen uitzet. Het beleid van het bisdom zal erop gericht zijn om de juridische banden met deze stichtingen te versterken om zo

serieus nota te nemen van het beleid dat is vastgesteld, toezicht te houden en controle uit te voeren. Het streven is om de relatie te verstevigen en d.m.v. statutenwijzigingen deze relatie ook te formaliseren.

Tekort aan gekwalificeerde krachten

Een groot probleem voor bijna alle voornoemde instellingen is het schrijnend tekort aan gekwalificeerde menskracht. Het beleid van het bisdom zal zich richten op het interesseren en aantrekken en/of uitbreiden van religieuze congregaties of andere katholieke organisaties, gespecialiseerd in charitatieve werken, die de uitvoering van deze werken op zich kunnen nemen, waardoor de noodzaak van het recruterend gekwalificeerd lekenkader en de daaruit voortvloeiende financiële druk minder wordt. Verder zullen bij wijze van advies richtlijnen, gedragscodes en profielen vanuit het bisdom worden geformuleerd voor de diverse vormen van opvang, waarbij uitgegaan wordt van de reeds bestaande wet op opvanginstellingen, maar dan aangevuld met specifieke vereisten die o.a. afgeleid zijn van de katholieke sociale leer. Het aanbieden van vorming en training t.b.v. medewerkers is een goede manier om te ondersteunen bij het versterken van de katholieke identiteit.

8.2 Beleid t.a.v. de meest kwetsbaren in de samenleving

Waar de zorg nog ontbreekt

Afgezien van de zorg die via zorginstellingen wordt geboden aan specifieke groepen, zijn er nog tal van personen en groepen, waarvoor er vooralsnog weinig of geen gestructureerde en duurzame zorg geboden wordt. Het gaat hierbij vooral om mensen die naar de rand van de samenleving gedreven zijn en een zeer noodlijdend bestaan leiden: dak- en thuislozen, commerciële sekswerkers, drugsverslaafden, slachtoffers van mensenhandel, immigranten met een illegale status, etc. Er zijn echter wel groepen die zich, vanuit de kerk, reeds op eigen initiatief ontfermen over deze mensen.

Diaconale zorg in de parochie

Deze nobele, kerkelijke initiatieven verdienen ook om gerekend te worden tot het diaconaal dienstwerk van het bisdom in ons land. Als wij als kerk zo goed mogelijk invulling willen geven aan de drievoudige opdracht van de kerk, dan is de diaconie daarbij de grootste uitdaging, maar ook de meest tastbare manier om de blijde boodschap te brengen tot mensen, net zoals Jezus, die heel bewust

de noodlijdenden opzocht, hen genas en bevrijdde om volledig mens te zijn. Met de bestaande groepen, zowel in het bisdom als in de rest van de samenleving, kunnen de mogelijkheden bekeken worden om de aandacht en de zorg voor deze mensen uit te breiden en te verbeteren. De initiatieven daartoe hoeven niet per sé vanuit de leiding van het bisdom te komen, maar in dit geval zou het effectiever zijn als dat vanuit de parochies gebeurde.

8.3 Duurzame aandacht in ruimere zin

Sedert zijn aantreden, heeft de bisschop zich beijverd voor enkele maatschappelijke kwesties, en heeft reeds actie ondernomen in verschillende vraagstukken van rechtvaardigheid in de maatschappij: verzoening inzake het 8-decemberproces, grondenrechten van Inheemsen, en aandacht voor schepping in het bijzonder de vernietiging van de Amazone en ons eigen regenwoud. Deze acties mogen nimmer gezien worden als persoonlijke doelen van de bisschop zelf. Het gaat om vraagstukken waar de gehele kerk zich als eenheid achter de bisschop moet scharen. De kerk vraagt immers van eenieder, dat hij zich inzet voor de rechtvaardigheid, niet als een vrijblijvende keuze, maar als een plicht die krachtens het doopsel op elkaar rust. Het beleid voor de komende vijf jaren zal zich derhalve richten op het verhogen van het bewustzijn van de Surinamers, i.h.b. de katholieke gelovigen onder hen voor wat betreft deze onderwerpen. Hiermee kan duidelijk tot uiting komen hoe wij een zuurdesem zijn in onze samenleving. Bekendheid met en vorming in de katholieke sociale leer en overige kerkelijke documenten die van toepassing zijn, kunnen deze bewustwording alleen maar bevorderen

9. Oecumene en interreligieuze dialoog

Op het gebied van de oecumene tussen de christelijke Kerken en de dialoog met de niet-christelijke godsdiensten in ons land zullen wij het beleid van onze voorgangers onverkort voortzetten. Als katholieke christenen vormen wij immers samen met de andere christenen en andersgelovigen in de samenleving één natie. Onze diverse geloofsovertuigingen mogen nimmer aanleiding geven tot verdeeldheid of zelfs conflict. Integendeel: wederzijds respect en eerbied voor elkanders geloofsovertuiging is voor ons land de weg die leidt naar een harmonieuze, vreedzame samenleving, die tot voorbeeld mag strekken voor andere landen. Derhalve dienen wij als Bisdom stappen te blijven zetten – en waar nodig de initiatieven te nemen – op de weg van oecumene en dialoog, zonder op te houden van Christus te getuigen ‘ad gentes’. In het bijzonder in de strijd

tegen maatschappelijk onrecht en de aanpak van kritische sociale vraagstukken, kunnen wij samen met de gelovigen van andere kerken en godsdiensten een krachtig antwoord bieden die elke persoon en de natie als geheel tot heil kan zijn. Onze actieve betrokkenheid in het Comité Christelijke Kerken (CCK) en de Interreligieuze Raad in Suriname (IRIS) blijven noodzakelijk. Wij moeten daarbij echter niet schromen om ons huidige pluriforme religieuze bevolking met zorg te benaderen en de uitdaging durven aangaan om ook met anderen, die niet bij deze twee raden betrokken zijn, in gesprek te gaan, steeds met het oog op het gezamenlijk oplossen van dringende maatschappelijke vraagstukken.